

3. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 р.

4. Укази Президента «Про державний контракт на сільськогосподарську продукцію на 1995 рік від 16.01.1995 р., «Про задоволення державних і регіональних потреб у сільськогосподарській продукції на 1996 р. від 18.01.1996 р., «Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку» від 6.06.2000 р. та «Про невідкладні заходи щодо стимулювання виробництва та розвитку ринку зерна» від 29.06.2000 р.

5. Постанови Кабінету Міністрів України «Про прискорення організації біржового сільськогосподарського ринку від 17.11.1995 р., «Про державну комісію з питань організації біржового ринку» від 11.04.1996 р. та «Про склад Державної комісії з питань організації біржового сільськогосподарського ринку від 2.12.1995 р.

Сьогодні біржова діяльність в Україні ґрунтується в основному на загальному законодавчому забезпеченні розвитку країни, за винятком деяких спеціальних актів, які, однак, не дають змоги ефективно розвиватися біржовому ринку.

Варто зазначити, що й нині законодавче забезпечення є недостатнім для розвитку бірж, оскільки воно не тільки не задовольняє, а в багатьох напрямках і стримує біржову діяльність. Відтак виникає необхідність розробки гнучкої законодавчої системи щодо біржової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 3480-ІУ.
2. Закон України «Про товарну біржу» // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 1956-ХІІ.
3. Дудяк Р.П., Бугеля С.Я. Організація біржової діяльності: Основи теорії і практикум. Навч. посібник 2-ге видання доповнене. - Львів: Новий Світ. - 2000: Магнолія плюс. - 2003. - 360 с.

Обмеження діяльності торговців цінними паперами, порядок допуску на фондову біржу

Пачевська В.І., студент 4 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент ***Грущенко О.А.***

Діяльність з випуску й обігу цінних паперів або, інакше кажучи, торгівля цінними паперами є дуже різноманітною за змістом, призначенням і формою. Діяльністю з випуску та обігу цінних паперів визнається відповідна посередницька діяльність, здійснювана банками, а також акціонерними товариствами, статутний фонд яких сформовано за рахунок лише іменних акцій, та іншими товариствами (далі - торговці цінними паперами), діяльність яких обмежується виключно операціями з цінними паперами[1].

Торговці цінними паперами можуть здійснювати такі види діяльності:

- а) діяльність з випуску цінних паперів;
- б) комісійну діяльність з цінними паперами;
- в) комерційну діяльність з цінними паперами.

Діяльністю з випуску цінних паперів визнається виконання торговцем цінними паперами з доручення, від імені і коштом емітента обов'язків з організації передплати на цінні папери або їх реалізації іншим способом. При цьому торговець цінними паперами за домовленістю з емітентом може взяти на себе зобов'язання у разі неповного розміщення цінних паперів викупити в емітента нереалізовані цінні папери[2].

Комісійною діяльністю визнається купівля-продаж цінних паперів, що здійснюється торговцем цінними паперами від свого імені, але з доручення і коштом іншої особи.

Комерційною діяльністю визнається купівля-продаж цінних паперів, що здійснюється торговцем цінними паперами від свого імені та власним коштом.

Дозвіл на здійснення всіх або окремих (крім брокерської) видів діяльності може бути наданий заявникам, котрі мають оплачений статутний фонд не менше 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а на здійснення тільки брокерської діяльності - у п'ять разів менший.

Дозвіл не можуть одержати: по-перше, юридичні особи, які мають частку в статутному фонді торговця цінними паперами, коли ця частка більша за 5 % (безпосередня власність) або за 10 % (безпосередня й опосередкована власність разом); по-друге, акціонерні товариства, що не зареєстрували випуск акцій; по-третє, товариства, статут яких передбачає інші види діяльності (не зв'язані з випуском та обігом цінних паперів). [3]

Безпосередньою власністю вважається володіння часткою в статутному фонді будь-якого товариства, а опосередкованою - часткою в статутному фонді такого товариства, котре є учасником в іншому товаристві.

Якщо частка певної юридичної чи фізичної особи, яка не має дозволу на діяльність з випуску й обігу цінних паперів, у статутних фондах кількох торговців цінними паперами перевищує 5 % щодо кожного торговця, то вони не можуть торгувати цінними паперами один з одним.

Торговець цінними паперами не має права передовіряти іншим виконання доручень клієнта, а також здійснювати обмін цінних паперів, емітентом яких є він сам або його афілійована особа, якщо це не передбачено договором з клієнтом або дорученням клієнта.

Комерційну діяльність з цінними паперами можуть здійснювати як торговці, так і інші юридичні особи, за умови, що річний дохід від цієї діяльності не перевищуватиме 50 % їхнього сукупного річного доходу.

Законодавчо встановлено й певні вимоги до ліквідності торговців цінними паперами. Наприклад, вартість угоди, укладеної торговцем на купівлю-продаж цінних паперів, але не виконаних на даний момент (так звана відкрита позиція), не може перевищувати п'ятикратного розміру внесеного статутного фонду торговця. Ця вимога поширюється на випадки окремої комісійної або комерційної діяльності. Коли вони здійснюються одночасно, то цей ліміт подвоюється. Загальна ж вартість цінних паперів, котрі є власністю торговця (включаючи його резерв), не може перевищувати п'ятнадцятикратного розміру його статутного

фонду. Держава може встановлювати й інші вимоги до нормативів ліквідності.

Перелік обов'язків торговців цінними паперами дуже великий. За їх невиконання або неналежного виконання торговець зобов'язаний відшкодувати клієнтові збитки. Дуже широким є також коло питань, що про них торговець зобов'язаний інформувати свого клієнта та відповідну фондову біржу або іншого організатора торгівлі цінними паперами. Торговець повинен вести журнал обліку операцій з кожним клієнтом, облік угод і доповнень до них. Журнал зберігається не менше трьох років. Зрозуміло, що торговці зобов'язані щорічно звітувати про свою діяльність Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку і, крім інших даних, подавати підтверджений аудитором бухгалтерський баланс. [4]

Виключна діяльність з випуску та обігу цінних паперів допускає проведення окремих інших видів діяльності, також зв'язаних із обігом цінних паперів: надання консультацій та управління цінними паперами. Найбільш професійно виконує ці функції інвестиційний радник, яким може бути як юридична, так і фізична особа. Його обов'язками є:

а) консультування інвесторів на підставі фінансового аналізу діяльності емітентів;

б) надання інформації про ринкову вартість цінних паперів і доцільність інвестування в ті чи інші об'єкти;

в) опрацювання аналітичних матеріалів і оглядів ситуації на фондовому ринку.

При цьому потрібно мати на увазі, що поняття «інвестиційний радник» не поширюється на: а) представника засобів масової інформації, котрий повідомляє про загальні фінансові й ділові новини; б) юриста чи економіста, якщо інвестиційні поради не є основним у їхній діяльності; в) самого торговця цінними паперами. Діяльність інвестиційного радника ліцензується й перебуває під контролем Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Досить специфічними стають функції торговця цінними паперами, якщо він бере на себе управління ними, а також управління коштами для інвестування в цінні папери і коштами, отриманими в результаті управління. У цьому разі цінні папери, кошти є предметом управління, торговець цінними паперами, котрий здобуває статус інвестиційного управляючого, - суб'єктом управління, а особа, котра уклала договір на управління цінними паперами з інвестиційним управляючим, - об'єктом управління.

Як і будь-яка інша діяльність на фондовому ринку управління цінними паперами потребує ліцензування. Згідно з чинним законодавством України такий дозвіл може одержати торговець цінними паперами, оплачений статутний фонд якого становить не менше 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Торговець, який має дозвіл, не може безпосередньо або опосередковано володіти майном іншого суб'єкта, котрий здійснює таку саму діяльність, вартістю понад 10 % його статутного фонду, у тім числі безпосередньо - понад 5 % статутного фонду.

Виконуючи довірче управління, торговець цінними паперами

одержує від свого клієнта винагороду. Він зобов'язаний діяти лише в інтересах об'єктів управління, уникаючи зіткнення власних інтересів та інтересів клієнта, а також забезпечувати конфіденційність інформації, яку він отримує від клієнта.

Усі названі обмеження й вимоги учасників фондового ринку мають захистити інвесторів від махінацій, підвищити ефективність обігу цінних паперів і забезпечити антимонопольний режим підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» ред. від 01.05.2016
2. Дмитрієв О.А., Влив ринку фінансових послуг та іноваційний процес//Фінанси України.-2003.-№5.-С.20-21
3. Пилипенко А.Я., Щербина В.С. Господарське право: Курс лекцій: Навч. посіб. для юрид. ф-тів вузів. - К.: Вентурі.-2001р.-№7.-С.14-15
4. Найман Е. Етапи розвитку і причини падіння українського фондового ринку Бізнес.-2001.-№46.-С.22-23

Українська фондова біржа - шлях економічного розвитку

Турова Є.О., студент 4 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент *Грущенко О.А.*

Фондова біржа - це організаційна форма ринку, на якому здійснюється торгівля цінними паперами - акціями, облігаціями, зобов'язаннями державної скарбниці, сертифікатами, документами, пов'язаними з рухом кредитних ресурсів і валютних цінностей. На відміну від товарних бірж, що регулюють рух товарів, фондова біржа забезпечує рух капіталу, адже цінні папери - не що інше, як різні форми його еквіваленту. Прискорення руху капіталу сприяє підвищенню ефективності економіки. Це є одним із завдань фондової біржі.

Фондова біржа сприяє придбанню на певних умовах і на певний строк вільних грошей, залученню коштів за рахунок випуску і продажу акцій, облігацій і спрямування їх на технічне оновлення підприємства, його переорієнтацію на випуск продукції, яка має найвищий попит. Біржа може сприяти переливу капіталу з однієї галузі в іншу, а завдяки державному регулюванню цих процесів він може спрямовуватись у ті соціально важливі сфери, які найбільше його потребують[1,с.131 -135]

В Україні згідно з чинним законодавством створений і функціонує ринок цінних паперів - акцій, облігацій, векселів, ощадних сертифікатів тощо.

Юридичними особами, які здійснюють випуск цінних паперів в нашій країні, є уряд, державні підприємства, що перетворилися на акціонерні товариства, комерційні банки, акціонерні товариства, комерційні структури, органи місцевого самоврядування.

Важливе місце на фондовому ринку посідає Українська фондова біржа.

Українська фондова біржа це:

перший створений в Україні організований ринок цінних паперів;

створена у відповідності до Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» і зареєстрована постановою Кабінету Міністрів України